

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון מס' 258
אלול תש"פ

כאן יש לפניך הזדמנות מיוחדת מאוד, לזכות על ידי תרומתך למוקד העירובין, בלימוד תורה והלכה בכל העולם, ובנוסף לעורר אלפי אנשים לשמור שבת בהימנעות מטלטול האסור, ויחד עם זה לסייע בתיקון עירובים שכונתיים ובישובים בכל הארץ. מאות אלפי זכויות בבת אחת, ברגע זה שאתה נוטל חלק ושותפות בפעילות של מוקד העירובין.

מדוע כל כך קשה שיהיה עירובין כשר

בשבוע זה נכנסנו אל רבינו הגאון רבי מנדל לובין שליט"א לדון בשאלות העומדות על הפרק, ולקבל חיזוק לקראת הדברים החדשים שאנו עוסקים כעת [טרם יצאו לפרסום], רבינו שליט"א חיזק את הפעילות והוסיף ואמר, שרואים שהיצר הרע משפיע במיוחד בנושא של העירובים, שכל כך הרבה מקומות שעושים עירובים, נמצא בהם דברים הפוסלים, כמו חוט מהצד, או לחי שאינו במקום, תל המתלקט שאינו כשר, או מחיצה שנפרצה בקרן זווית. מדוע כל כך קשה שיהיה עירובין כשר.

חוט העירובין עובר מנגד לנגד ואינו צורת הפתח

אמר רבינו, שבשונה מכל חטא, היצה"ר צריך לעבוד ולשכנע ולהטעות כל אדם בנפרד, משא"כ בעירוב, מספיק שקורע חוט אחד, מספיק שמטעה את האחראי, ועשרות אלפי אנשים מחללים שבת בלי ידיעתם, רח"ל. ומדה טובה מרובה, מי שדואג שהאחראי יעשה כהלכה, ומסייע בידו בגופו ובמונו, זוכה בבת אחת בזכויות שאין להם סוף!

תפוס כעת את הזכות, ואל תמתין עד יום הדין
הרם תרומתך בסך 20 ש"ח 12 חודשים = 240
ותהיה שותף בכל השנה הבאה עלינו לטובה

5 דרכים לתרומה ל"מוקד העירובין"

שי מיוחד יחולק לתורמים 20 X 12 יש לציין כתובת להעברת השי

1. במכשירי נדרים פלוס / קהילות בבתי הכנסת על שם "מוקד העירובין" - מגבית הימים הנוראים
2. בטלפון במערכת ממוחשבת 073-2757-008
3. בטלפון ע"י נציג 055-678-3323
4. בהעברה בנקאית, פרטים בטלפון הנ"ל.
5. דרך המחשב (רידיירקט) - נשלח במייל.

האם הלון אמבטיה חוצץ בין הלחי למשקוף

אחת מהשאלות שנידונו באותו מעמד, שאלה שהגיעה מאברך ממודיעין עילית שרצה לעשות צורת הפתח בחדר האמבטיה, להפריד בין מקום הכיור למרחץ, שיוכל ליטול ידיים בכיור. [דין זה נגע הרבה בתקופה זו לאנשים שהיו בבידוד, והיו צריכים להשתמש בכיור נפרד, והקצו להם את חדר האמבטיה והכיור]. במקרה זה האפשרות היחידה היתה לעשות את העמוד [הלחי] תחת החלון, והמשקוף [החוט] בתקרה, ואז יוצא שהחלון שנפתח מספיק וחוצץ בין הלחי לחוט, וכתב המש"ב (סי ש"ג ס"ק קי"ג) שאם יש גג המפסיק הרי זה פוסל את החיבור בין העמוד לחוט.

החלון הפתוח מפסיק בין הלחי ובין החוט

אבל מדברי החזו"א (סי ע"א ס"ק י"ג) לומדים שדבר זמני ועראי אינו חוצץ, ולפ"ז שאל השואל האם החלון נחשב דבר ארעי כיון שמשאיר אותו

סיוורים להמחשת דיני העירובים

בימים אלו התחילו במוקד העירובין לערוך סיוורים לקבוצות אברכים, כדי לראות בצורה מוחשית את צורת העשיה בזמנינו, לקבל מושגים בעשיית העירובים בזמנינו, ולדעת את ההלכות ואת הנושאים ההלכתיים שכשרות העירובים תלויה בהם, החל בדיני המחיצות, גובה המחיצה, השלמת פירצות, עומד מרובה, לבד וגוד אסיק ועוד וכן דיני צורת הפתח והלחיים, מדידת מקום החוט, ושאר הדינים המתחדשים בבדיקת העירובים.

אחד מהסיוורים נערך בני ברק ביום שישי אחר הצהריים לאורך הגבולות של העירוב בשכונת זכרון מאיר, העומד תחת הפיוח של מוקד העירוב. באמצע הסיוור חיקתה למשתתפים הפתעה שלא תוכננה מראש, האחראי על העירוב הסמוך הגיע עובר על הכביש הראשי בבני ברק, רחוב רבי עקיבא, ובשעת צהריים של יום שישי עוברים כל דקה כמה אוטובוסים, ולכן הוא התקשה בקשירת החוט. מיד נעצרנו וניגשנו לעזרתו.

שימת לב לחוט שנתפס ויוצא מהצד

תוך כדי מתיחת החוט שמנו לב שהחוט נתפס על ברזל שהיה מחובר בצידו העמוד, ואינו יוצא מעל גבי העמוד. כלומר החוט עובר במסמרים שמעל העמוד, אבל אח"כ יורד כלפי מטה, נכרך על ברזל שבצידו העמוד, ומהצד הוא יוצא אל הרחוב. הראנו לאברכים שבמצב כזה העירוב פסול, כי בסופו של דבר החוט יוצא מהצד, וזה דבר שדורש הרבה שימת לב מיוחדת, שלפעמים קושרים את החוט ומותחים טוב, ולא מבחינים שהוא נתפס באיזה דבר בעמוד, או בעץ שנמצא באמצע, וזה יכול לפסול את כל העירוב ח"ו. לכן כל אחראי צריך ללמוד את הדברים האלו.

החוט נתפס בברזל שנמצא בצידו העמוד

בסיוור זה היתה לנו המחשה מעשית כיצד קושרים את חוטי העירוב בזמנינו. ובמיוחד ראינו גם את ההתמסרות של האחראים על העירובים, שמקדישים מזמנם היקר כדי לדאוג לציבור, זמן שהוא יום שישי בצהריים שכולם טרודים בצרכי ביתם, הם יוצאים בחום הכבד, ומזיעים למענניו, ומתמודדים עם בעיות לא פשוטות, להעביר חוט מעל כביש סואן, לתקן לחיים וגדרות, ולפעמים עוד דברים הרבה יותר גדולים, והכל בשביל לעשות רצונו יתברך, שנזכה כל אחד מאיתנו להדר את השבת.

הזכות שבידיך בתרומה למוקד העירוב

בשבועות אלו אנו עומדים בימים של עשיית חשבון הנפש, ימי אלול, ימים שבהם כל אדם מתבונן מה הוא הספיק השנה, כמה זכויות הוא צבר ליום הדין, וכמה עוד היה יכול לאסוף ולעשות ולא עשה. גם אנו במוקד העירוב מודים לקב"ה על כל הפעילות הרחבה של השנה, בהקמת עירובים חדשים, תיקון עירובים, בדיקת עירובים והזכרה, ויחד עם זה החלק התורני הגדול והחשוב בהוצאת גליונות "תיקוני עירובין", שמביאים את נושא העירוב בצורה מענינת וגם מלמדת, לאלפי איש מידי שבוע. ויחד עם זה אנו מביטים כמה דברים היינו יכולים להוסיף, אילו היו בידנו האפשרויות. כמה דברים ממתנים בחוסר תקציב, וכמה מהפעילות מתעכבת מחוסר אמצעים.

לקראת ימי הדין כל אחד מאיתנו מחפש להוסיף זכויות, בפרט בתקופה של מגיפת הקורונה, שהיא אינה בשליטת אדם, אין לנו יכולת למנוע אותה, אלא רק ה' יתברך אב הרחמן, שמגביר ומצמצם אותה באופן שנוכל להתקיים ויחד גם להתעורר ולהתחזק במעשים טובים. רק ביד ה' למנוע אותה מעלינו, והזכויות שנוסיף כעת, ישמרו עלינו ביום הדין, למנוע משחית ומגפה מעלינו, ולזכות להיכתב בספר החיים, בריאים ומשוחררים ולא מבודדים.

פתוח תמיד. והשיב הגאון רמ"מ לובין שליט"א שמסתבר שחלון פתוח הוא עריא בצורתו ובמהותו, וכיון שכאשר החלון סגור אינו מפסקי, החלון אינו פוסל את צורת הפתח.

פתיחה חדשה שיעורים לקבוצות אברכים לימוד והכשרה

בשנה זו זכינו בס"ד לסיים סידרת לימוד בדיקת עירובים שהשתתפו בה מאות אברכים כ"י, ורכשו ידע רב בהלכה למעשה, ששימש אותם במיוחד בתקופת הקורונה, שאנשים עשו עירובים בחצרות, והם ידעו לומר מה כשר ומה פסול, ובאיזה דברים יש מחלוקת. וכן יש מתוכם אברכים שמשמשים בודקי עירובין במקומות שונים. וכן המסגרת ללימוד דיני התחומין שהתקיימה בס"ד בכמה ערים בארץ והשתתפו בה ת"ח חשובים, ועשרות אברכים רכשו בה ידיעה ברורה בצורת חישוב התחום בזמנינו, ועשיית עירוב תחומין באופן המועיל ביותר, חישוב התחום לבתי חולים וישובים ברחבי הארץ ועוד.

בתקופה זו שלומדים מסכת עירובין בדף היומי, פנו למוקד העירוב אברכים שמבקשים להצטרף לקבוצות אלו, וללמוד את ההלכות המעשיות, עם ההדגמות וההמחשות בשקופיות, המלמדות יותר מכל הסבר. לאור זאת נערכנו לפתיחת קבוצות חדשות, וניתן להירשם בימים אלו.

השיעורים יתקיימו בע"ה א. בירושלים, בשכונת רמות

בימי שני בשעה 8:00 בערב

ההרשמה בטל 0583266514

ב. בשכונת אחיסמך (לוד)

בימי שלישי או רביעי, בשעה 8:00 בערב,

ההרשמה בטל 0504110121

לאור התקופה מספר המקומות מוגבל. נא להזדרז!

מחיצה שנועשתה בצימרים ונמלה באמצע שבת

מתוך השאלות שעסקו בהם בימים אלו היו גם כמה שנוגעות לסוגיות הנלמדות בדף היומי, ונביא מעט מהם כאן לתועלת הקוראים והלומדים יחד. הנה דבר מצוי בזמנינו שנוסעות משפחות לישובים בכל רחבי הארץ, שבחלקם יש עירוב ברמה נמוכה, ובחלקם גם זה אינו, לצערנו. ובדרך כלל יש בקבוצה מגוון משפחות שונות, שחלקם סומכים על רמה נמוכה, וחלקם יודעים שאי אפשר לסמוך עליה, ולכן טורחים ועושים עירוב לחצר, אוספים חפצים, קרשים ומזרונים, כסאות ומזוודות, פחי אשפה ועוד, ומשלימים את המחיצות סביב החצר. אלא שהרבה פעמים אירע באמצע השבת, שנפלה המחיצה או ילד שיחק בה והזיז ופסל אותה.

מחיצה מקרשים ומיטות שנועשתה באחת ממלונות הקורונה

והנה בזמן שנפסלה המחיצה, מכאן והלאה אסור לטלטל, אע"פ שיש דין "שבת הואיל והותרה, הותרה". מבואר בגמרא (עירובין דף יז.) שהכלל הזה נאמר רק כשהפסול בדוירים, כגון שהתווסף דייר או שבא גוי באמצע שבת, או נתמעטו הדוירים בשיירא שהקיפה במחיצה גרועה, אבל באופן שנפרצה המחיצה למקום אסור, נאסר לטלטל בכל המקום יותר מד' אמות, ואסור להכניס ולהוציא לבתים. לכן במקרים אלו בצימרים, מיד כשמגלים שנפסלה המחיצה, אין להזיז כסא או כל חפץ שהוא יותר מד' אמות וכן לא להרים את הילדים על הידים ללכת איתם. [ולגבי השאלה הידועה האם אפשר לתת למשפחה אחרת המקילה ומטלטלת, תלוי, אם יש עירוב סביר ויש להם על מה לסמוך, שאז אפשר לתת להם, ואולי להימנע מלצוות להם, משא"כ אם שהעירוב אינו בדרגת כשר, או אינו בדרגה שאפשר לסמוך עליה מעיקר הדין, אסור לתת להם לטלטל].

האם אפשר שהסומך על העירוב יתקן את המחיצה בשבת

לפעמים בא אחד מהמקילים ורוצה להחזיר את הקרש והמזרון למקומו, לתקן את העירוב, בשביל לסייע לקרובי המסכנים כביכול, שיש להם כעת מצות "אם תשיב משבת גרלך, עשות חפצין ביום קדשי, אז תתענג על ה' וכי", האם מותר לו להחזיר את המחיצה, והאם יהיה מותר לאותה משפחה לטלטל אח"כ בחצר.

כדי לענות לשאלות אלו נבאר את מקור הדברים, בהלכות שבת מבואר שמחיצות עריא, כמו להעמיד מזרון, אינה נחשבת בנין, אבל אם היא מתרת

איזה דין, יש איסור בונה (סי ש"טו ס"א), לפ"ז אסור לעשות מחיצה שיוצרת עירוב לחצר. אלא שאותו אדם טוען שהוא בלא הכי מטלטל גם בחוץ, ואצלו אינה מחיצה המתרת. לעומת זאת הענין שנאסר במחיצה המתרת הוא מפני שיש לה חשיבות של בנין, וא"כ מחיצה המתירה לאדם מסוים, כגון שעושה מחיצה לפני צואה, עבור חברו שמתפלל, הרי זה אסור אפילו למי שאינו מתפלל אע"פ שלעצמו אינו מוסיף היתר. וה"ה כאן שמתיר לבן משפחתו הסובר כשיטה מסוימת, נחשב לכאורה למחיצה המתרת, ויש לחלק וצ"ע.

לסמוך על מחיצה שנועשתה בשבת, וסגירת השער

ובנוגע לשאלה האם לאחר שעשה יהיה מותר לטלטל. יש לדון בזה שבגמרא בעירובין (דף כ.) ובש"ע (סי ש"ב ס"ג) מבואר שמחיצה שנועשת בשבת כשרה, אבל זוקא אם נעשית בשוגג, אבל במזיד היא עושה "רשות היחיד" אבל אסור לטלטל בה, משום קנס. בין לעושה ובין לכל אדם (משנ"ב ס"ק י"ט), ואם ראובן צוה לשמעון, וראובן ידע ושמעון לא ידע, אסור לראובן להשתמש בה למרות ששמעון עשה בשוגג (משנ"ב ס"ק י"ח).

לפ"ז יש לעיין במקרה שלנו, האם נחשב שהעושה עושה איסור ואסור לסמוך על המחיצה שנועשתה, או נחשב בשוגג כי חושב שיש עירוב. העברנו את השאלה להגרש"צ רוזנבלט שליט"א ועוד רבנים, והורו הרבנים שאם המשפחה שאינה מטלטלת יודעת שע"פ דין אי אפשר לטלטל בעירוב של הישוב, נחשב הדבר כמחיצה שנועשתה באיסור, ואסור להם לטלטל על סמך זה. [וצ"ע אם גם באופן שלא ציוו לו לעשות את המחיצה ולא נעשה על דעתם].

יש להוסיף שני דברים א. מומלץ מאוד במקומות כאלו, להביא מראש חוט, ולקשור את המחיצות והחפצים שלא יזיזו אותם בשבת, וכן להזהיר את הילדים, ויחד עם זה אפשר גם ללמוד אותם דיני מחיצות ועירובים. ב. אם מדובר בשער [יותר מי אמות, או בקרן זווית] שפתיחתו פוסלת את העירוב, נוקטים שמותר לסגור אותו בשבת למרות שהוא מתיר את הטלטל, כי מחיצה שנמצאת על צירים, מותר לסגור אותה (חוט שני ע"פ דברי הרמ"א בהלכות סוכה סימן תרכ"ו ס"ג).

בדיקת עירובי השכונות ושימת לב לפרקטיקה שבהלכות

במקביל לבדיקת הישובים, עברנו גם בעירובי השכונות החרדיות, בכמה ערים בארץ, כדי לענות על שאלות, וכן לעורר שימת לב לדברים המשתנים ומתחדשים. והיו הרבה דברים חשובים להכשיר ולהוסיף בכשרות העירובים. נביא מתוכם דוגמא אחת של מקום שמתמסרים לבדוק כל שבוע ולתקן, ויודעים את ההלכות, ובכל זאת יש דברים שצריך יותר שימת לב, וזה אחד מהדברים החשובים של מוקד העירוב, שפועל גם מול האחראים באופן אישי, וגם בציבור הרחב, בעזרת עלונים ושיעורים, בעילום שם המקום, מתוך שמירת כבודם של העוסקים במסירות במלאכת הקודש, לטובת כל אחד ואחד מאיתנו.

לחי שזו מכנגד החוט יחד עם הגדר

באחד מגבולות העירוב היתה ישיבה שהתפרסה על שטח פנוי, כדי ליצור קפסולות לאור התקופה, והקיפו את השטח בגדרות ובבד ברזנט כחול. אחד מעמודי העירוב היה בשטח ההוא, וכעת נמצא שהוא מוקף במחיצות, שכאמור לעיל כתב המשנ"ב שהצוה"פ היו נפסלת, האחראי הבחין בדבר, ולכן קשר לחי מחוץ לגדר, שיהיה

הגדר וזה ממקומו יחד עם הלחי שעליה

מכוון תחת החוט, וע"ע המבואר בש"ע ובמשנ"ב (ס"ס ש"ב) הלחי הוא במקום עמוד, וע"י דין גוד אסיק רואים כאילו הוא עולה עד החוט. אבל מקום כך חייבים שהלחי ייה מכיון בדיוק תחת החוט, ואם יש סטייה קלה הוא פסול, משום שכל צורת הפתח שהחוט מן הצד הרי היא פסולה. בשעה שהגענו למקום מדדנו את הלחי בעזרת המכשיר הידוע (הבקבוק והמחט), ונמצא שהחוט אינו מעל הלחי, ומיד התבררה הבעיה, שבאמת בעשיית הלחי עשו אותו טוב, אבל הגדר אינה מחבורת לאדמה, אלא עומדת על מעמידים כבדים, שאפשר בקלות להזיז אותם בדחיפה קלה. וכנראה במשך הזמן הזיזו אותם מעט, והלחי זו יחד איתם, ויא מכנגד החוט. מדי באותו שבוע האחראים דאגו לחבר את הגדר בקטע הזה לאדמה, שלא תזוז ממקומה.

מדבר זה אנו רואים את גודל העירונות שצריכים בשביל להכשיר עירוב, וכן לנהוג בזהירות הנלמדת מן הנסיון, להבחין בדברים שיכולם להשתנות ולהיפסל.

לקבלת מצגת העירובים בג'מבו מייל

לשלוח בקשה במייל A83320@GMAIL.COM

לשיעורי הדרכה דיגיטליים - מכון הלכה למעשה - A532534735@GMAIL.COM